

Ervaringen van zorgprofessionals rondom belemmerende en bevorderende factoren in de ondersteuning en zorg voor kinderen met obesitas

Samenvatting wetenschappelijk artikel

Auteurs: Emma van den Eynde, Bibian van der Voorn, Leandra Koetsier, Hein Raat, Jacob C. Seidell, Jutka Halberstadt & Erica L.T. van den Akker

Gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift: BMC Health Services Research (2024)

Lees het volledige artikel hier:

<https://bmchealthservres.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12913-024-11532-9>

Aanleiding

Kinderobesitas is nationaal en internationaal een urgent probleem. In Nederland heeft bijna één op de zes kinderen overgewicht of obesitas. Obesitas is een chronische ziekte met een multifactoriële etiologie, bestaande uit een complexe interactie van biologische, psychologische en omgevingsfactoren. Het hebben van obesitas beïnvloedt fysieke en psychosociale gezondheid en welzijn en heeft een scala aan maatschappelijke consequenties. Nationaal en internationaal is brede overeenstemming over de noodzaak van een integrale aanpak, met zowel preventie van en zorg voor kinderobesitas. De Nederlandse ondersteuning en zorg voor kinderen met overgewicht en obesitas is beschreven in de recent herziene richtlijn, welke de zorgstandaard en het Landelijke model ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas bevat. De netwerkaanpak Kind naar Gezonder Gewicht ondersteunt de implementatie van het landelijk model, als onderdeel van de integrale aanpak van JOGG.

Deze studie had als doel inzicht te krijgen in de belemmerende en bevorderende factoren die zorgprofessionals ervaren binnen de ondersteuning en zorg voor kinderen met obesitas binnen een netwerkaanpak. Om professionals beter te kunnen ondersteunen in het opstellen en uitvoeren van een opmaak op maat voor deze kinderen. In 18 interviews met zorgprofessionals (kinderartsen, jeugdgezondheidsverpleegkundigen en jeugdartsen) kwamen verschillende belemmerende en bevorderende factoren naar voren.

Resultaten

In het algemeen definieerden de zorgprofessionals de etiologie van obesitas als complex, en ervoeren ze de ondersteuning en zorg als gecompliceerd. De belemmerende en bevorderende factoren die uit de interviews naar voren kwamen, pasten in de structuur van het model patiëntgerichte zorg van Stewart (2013). Dit model heeft de volgende thema's: 1) Verkennen van gezondheid, ziekte en de ervaring van die ziekte, 2) begrip hebben voor de hele persoon en diens context, 3) creëren van een gemeenschappelijke basis en 4) versterken van de relatie tussen patiënt en professional. Aan de hand van de interviews is een thema toegevoegd, namelijk 5) het systeem van een netwerkaanpak. Zie onderstaand figuur voor de thema's en sub-thema's.

Omgaan met de complexiteit van kinderobesitas: belemmerende factoren

De belangrijkste belemmerende factoren die de zorgprofessionals ervoeren, hadden te maken met de ervaring van de ziekte obesitas, eerdere ervaringen in de zorg, en de sensitiviteit van praten over gewicht-gerelateerde onderwerpen. Bijvoorbeeld negatieve ervaringen met zorgprofessionals of onrealistische verwachtingen van de zorg.

Daarnaast blijkt uit de studie dat obesitas stigma van een aanzienlijke uitdaging vormde binnen de ondersteuning en de zorg. Zorgprofessionals gaven aan dat discriminatie en oordelen werden ervaren door kinderen en gezin, binnen en buiten de zorg. Om obesitas stigma tegen te gaan kan het helpend zijn om in de scholing van professional de oorzaken van obesitas, de rol van biologische en omgevingsfactoren en stereotypingen te adresseren.

Sleutels tot succes in patiëntgerichte benadering en netwerkaanpak: bevorderende factoren

De zorgprofessionals benadrukten het belang van het aannemen van een patiëntgerichte benadering, waarbij de zorg werd afgestemd op de individuele behoeften en voorkeuren van het kind en diens gezin. De belangrijkste benoemde bevorderende factoren zijn daarbij het uitvoeren van een anamnese van biomedische, psychosociale en leefstijl factoren, een aanpak op maat en investeren in de relatie tussen de kind, gezin en professional. Dit kan bijvoorbeeld door middel van empathische communicatie en het gebruik van respectvolle termen met betrekking tot gewicht. Helpend daarbij is om niet de nadruk op het gewicht zelf te leggen, maar op een breder beeld van gezondheid en het welzijn van het kind en diens gezin.

Een aanpak op maat binnen de netwerkaanpak

Deze studie laat zien dat het model patiëntgerichte zorg zorgprofessional kan helpen om een aanpak op maat te structuren binnen een netwerkaanpak. Dit model helpt de professional om met een brede blik naar de individuele en omgevingskenmerken van het kind en diens gezin te kijken die van invloed zijn op het ontstaan en in stand houden van de obesitas. Ook benadrukt deze studie het belang om te investeren in de relatie tussen professional, kind en gezin, met aandacht voor de gevoeligheid en complexiteit van de ziekte obesitas.

Context

Het onderzoek is uitgevoerd in de multi- en interdisciplinaire samenwerking tussen het [Centrum Gezond Gewicht](#) bij het Erasmus MC Rotterdam, het project [Care for Obesity](#) bij de Vrije Universiteit Amsterdam en het [LIKE consortium](#), gefinancierd door de Hartstichting, ZonMw en het Ministerie van Volksgezondheid, Wetenschap en Sport.

Meer informatie?

- [Care for Obesity](#), Vrije Universiteit Amsterdam
 - o Voor meer informatie of vragen over onderzoek naar de ondersteuning en zorg voor kinderen met overgewicht en obesitas, mail naar: careforobesity@vu.nl
- JOGG - [Kind naar Gezonder Gewicht](#)
 - o Voor meer informatie over de netwerkaanpak Kind naar Gezonder Gewicht en de integrale aanpak, neem contact op met de lokale JOGG-accounthouder en/of JOGG-regio coördinator of mail naar: info@kindnaargezondergewicht.nl
 - o Alle [materialen](#) rondom de implementatie van de netwerkaanpak Kind naar Gezonder Gewicht zijn terug te vinden op de website. Daar kan je je ook aanmelden voor de nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van de laatste updates.

(1) Verkennen van gezondheid, ziekte en de ervaring van die ziekte

- Ervaring van de ziekte obesitas
- Eerdere ervaringen in de gezondheidszorg
- Probleembesef van de obesitas
- Gevoelig onderwerp om te bespreken

(5) Systeem van een netwerkaanpak

- Netwerk met dynamische rollen en verantwoordelijkheid en
- Infrastructuur voor interdisciplinaire samenwerking
- Voldoende tijd en vergoeding als voorwaarde

(2) Begrip hebben voor de hele persoon en diens context

- Anamnese van psychosociale en leefstijlfactoren

(3) Creëren van een gemeenschappelijke basis

- Aanpak op maat naar behoeftes kind en ouders
- Mogelijkheid om eigenaarschap te nemen
- Prioriteiten stellen in het behandeltraject
- Haalbare doelen stellen in het proces van gedragsverandering

(4) Versterken van de relatie tussen patiënt en professional

- Investeren in de relatie tussen patiënt en professionals
- Ondersteunende houding van de professional